

Prezident İlham Əliyev təşəbbüsləri ilə yeni dövrü başlatmaq qətiyyətini ortaya qoydu

Qəbələdə Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət Başçıları Şurasının XII Zirvə görüşündə Prezident İlham Əliyevin çıxışı təsisata istər Azərbaycanın qəbul etdiyi sədrlik dönməində, istərsə də sonrakı inkişaf dövründə türk dünyasının güc və imkanlarının artırılması və əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi istiqamətində yol xəritəsi hesab edilə bilər.

Azərbaycan Respublikasının öz ərazi bütövlüyü və suverenliyini hərbi-siyasi zəfərləri ilə bərqərar etməsindən sonrakı yeni geosiyasi reallıqda ölkəmizin çoxvektorlu xarici siyasət kursunda türk dünyası ilə əməkdaşlıq, o cümlədən Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində fəaliyyət prioritetlərdən biri kimi müəyyən edilib.

Milli Məclisin deputatı Bəhruz Məhərrəmov qəzetimizə açıqlamasında bildirib ki, ölkəmizin bütün suveren ərazilərini əhatələyən ilk prezident seçkilərindəki qələbəindən sonra andıçmə mərasimində Prezident İlham Əliyev parlament tribunasından bu prioriteti açıq şəkildə bəyan edərək, eyni dil, mədəniyyət və tarixi kökləri bölüşdüyümüz qardaş xalqlarla münasibətlərin inkişaf etdirilməsi əzmini açıq formada ortaya qoymuşdu. Həmin dövrdən etibarən istər Azərbaycan Prezidentinin, istərsə də qardaş dövlətlərin rəhbərlərinin iş qrafikinə diqqət etsək, qarşılıqlı səfərlər və artan təmasların intensivliyi xüsusi diqqət çəkir və bu, dövlət başçısının irəli sürdüyü tezislərin digər türk dövlətlərində də məmnunluqla qəbul edildiyini, vahid siyasi iradənin mövcud olduğunu aydın formada görə bilərik. "Bu niyyətlərin realizəsi üçün isə ən uğurlu platforma Türk Dövlətləri Təşkilatı hesab edilə bilər. Sırr deyil ki, hazırda beynəlxalq və regional təsisatlara etimadın itdiyi bir dövrdə Türk Dövlətləri Təşkilatı artan nüfuzu və beynəlxalq arenada güclənən rolu ilə xüsusi diqqət çəkir. Pandemiya dövründə cənab İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə qlobal səylər məhz ilk növbədə Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində birləşdirilmiş, təsisatın müvafiq tələbinə uyğun olaraq BMT Baş Assambleyasının bu mövzuda xüsusi sessiyası çağırılmışdı. Eyni zamanda Azərbaycan Respublikasının Vətən müharibəsi və antiterror tədbirlərində özünün ərazi bütövlüyü və suverenliyini bərqərar edərək beynəlxalq hüququn ümumtənnimş normalarında əksini tapan prinsiplərin, o cümlədən BMT Nizamnaməsinin aliliyinin təmin edilməsində ehtiva olunan haqq işində Türk Dövlətləri Təşkilatı vahid və qəti mövqe sərgiləyərək özünü çevik hərəkət imkanlarına malik subyekt kimi təsdiq edə bildi. Prezident İlham Əliyev də bu reallıqları düzgün qiymətləndirərək Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurası çərçivəsində təmasların daha da artırılması qənaətinə gəlmiş və təsisat çərçivəsində dövlət başçılarının rəsmi Zirvə görüşləri ilə bərabər, həm də qeyri-rəsmi Zirvənin keçirilməsi mexanizmini təklif etmişdi. Artıq bir neçə ildir ki, TDT çərçivəsində qeyri-rəsmi Zirvə görüşləri uğurlu model kimi tətbiq olunmaqdadır", - deyərək əlavə edib.

Deputat qeyd edib ki, təşkilatın Dövlət Başçıları XII rəsmi Zirvə görüşü də Azərbaycan Prezidentinin təşəbbüsü ilə artıq mütəmadi hal almış qeyri-rəsmi Zirvə görüşlərinin ümumi işə nə qədər fayda verdiyini bir daha əməli olaraq ortaya qoydu. Prezident İlham Əliyevin Qəbələ Zirvəsindəki çıxışında əsas diqqətin konseptual məqamlara yönəlməsi və qarşıda konkret vəzifələrin qoyulması bir-mənalı formada deməyə əsas verir ki, təşkilat bundan sonra istər öz coğrafiyası, istər qonşu regionlar, istərsə də qlobal mühitdə sülhün və təhlükəsizliyin təmin olunması istiqamətində iddialı oyunçu kimi çıxış etməkdə israrlıdır. 4,5 mil-

yon kvadratkilometr ərazi, 300 milyondan artıq, xüsusən gənc nəslədən ibarət əhali, 4 trilyon dollardan artıq maliyyə ehtiyatları, o cümlədən zəngin təbii sərvətləri və strateji əhəmiyyətə malik yerləşmə, əslində, Türk Dövlətləri Təşkilatının iddialı davranması üçün kifayət qədər real əsaslar ortaya qoyur. Prezident İlham Əliyevin də ifadə etdiyi kimi, məhz bu amillər TDT-yə sadəcə əməkdaşlıq platforması yox, həm də geosiyasi mərkəzlərdən biri kimi formalaşmaq imkanı verir. Bu amillər, eyni zamanda daxili, siyasi və iqtisadi sabitlik, əhəmiyyətli geostrateji mövqe, müsbət demografiya və nəqliyyat-logistika sahəsində böyük imkanlar, təbii resurslar, o cümlədən hərbi və hərbi-texniki sahədə artan potensial, dövlət başçımızın ifadə etdiyi kimi, təşkilatın beynəlxalq səviyyədə nüfuzunun artmasına və qlobal arenada vacib aktora çevrilməsinə gətirib çıxarmaqdadır.

B.Məhərrəmov vurğulayıb ki, hazırda qütblərarası ziddiyyətin kəskinləşdiyi, ayırıcı xətlərin daha da dərinləşdiyi və beynəlxalq hüququn arxa planda qaldığı bir dövrdə Türk Dövlətləri Təşkilatı dünyada hərbi gücün hər bir subyektin müstəqilliyinin, ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin əsas qarantı kimi çıxış etdiyi reallıqları doğru qiymətləndirməlidir: "Cənab İlham Əliyevin çıxışında da ifadə etdiyi kimi, beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinin kobud şəkildə pozulduğu dövrdə təhlükəsizliyi təmin etmədən inkişaf mümkün deyil. Bu mənada, Azərbaycan türk dövlətləri arasında hərbi və hərbi-texniki sahədə əməkdaşlığı zəruri hesab edir. Türk dövlətləri arasında hərbi, müdafiə və təhlükəsizlik sahəsində geniş əməkdaşlıq təcrübəsini nəzərə alaraq, o cümlədən ötən dövr ərzində Türkiyə ilə uğurla tətbiq edilən təcrübəyə əsaslanaraq dövlət başçısı Qəbələdən 2026-cı ildə Azərbaycanda türk Dövlətləri Təşkilatına üzv ölkələrin birgə hərbi təlimlərinin keçirilməsini təklif etməklə təşkilatın təməl sənədi olan Naxçıvan Sazişində sülhün qorunması və təhlükəsizliyin əsas məqsəd və vəzifələr sırasında yer almasında ehtiva olunan ali niyyətlərin realizəsi istiqamətində yeni bir dövr başlatmaq qətiyyətini ortaya qoydu. Əslində, proseslərin gedişatının bu istiqamətdə inkişaf edəcəyini proqnozlaşdırmaq mümkün idi, çünki dünyada davam edən hazırkı geosiyasi və təhlükəsizlik çağırışları fonunda təşkilat ötən il Şuşada qeyri-rəsmi Zirvə görüşü zamanı qəbul edilmiş Qarabağ Bəyannaməsində, həmçinin liderlərin ikitərəfli təmaslarında sülh və təhlükəsizlik amili diqqət mərkəzində saxlanılıb. Təsədüfi deyil ki, Qəbələ Zirvəsinin də leytmotivi regional sülh və təhlükəsizlik oldu və qardaş dövlətlər türk dünyasının vahid güc mərkəzi kimi çıxış etməli olduğu iradəsini bir daha ortaya qoydular".

Deputatın sözlərinə görə, Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət Başçıları Qəbələ Zirvəsi, həmçinin regionda Azərbaycanın artan güc və imkanları ilə bərabər defakto sülhün qaranlığa çevrilmiş Vaşinqton razılaşmalarının qardaş dövlətlərə kommunikasiyası baxımından da mühüm proses sayıla bilər. Vaşinqton Zirvəsi Azərbaycanın hərbi-siyasi yolla yaratdığı yeni reallıqların rəsmən bəyan olunması baxımından mühüm proses olmaqla bərabər, həm də regionun

nəqliyyat-kommunikasiya imkanlarının artırılması istiqamətində də önəmli gediş sayılır. Dövlət başçısının da ifadə etdiyi kimi, nəqliyyat-kommunikasiya əlaqələri TDT çərçivəsində strateji əhəmiyyətə malikdir və türk dünyasının nəqliyyat-kommunikasiya, tranzit və digər istiqamətlərdə potensialından istifadə məqsədilə görülən işlər qlobal əhəmiyyətli layihələrin icrasına gətirib çıxarır. Azərbaycanın öz ərazilərini işğal və təcavüzə qurtarması, regionda de-fakto sülhə nail olması, Cənubi Qafqazı investisiyalar üçün təhlükəsiz mühitə çevirməsi yolunda qəti addımları, heç şübhəsiz ki, tək-tərəfli fayda xarakteri daşıyır və türk dünyasının bu situasiyada qazanclı subyekt kimi çıxış etməsi artıq şübhə doğurmur.

Deputat söyləyib ki, Azərbaycan Prezidentinin təşəbbüsü ilə regionda həyata keçirilən nəqliyyat-kommunikasiya sistemləri, o cümlədən ölkəmizin nəhəng tranzit habına çevrilməsi, yaranan yeni geosiyasi reallıq fonunda Orta dahlizlə yükdaşımaların son 3 ildə 90 faiz artması, dahliz boyu tranzit müddətlərinin əhəmiyyətli dərəcədə azalması, ölkəmizin Xəzərin ən böyük ticarət donanmasına sahib olması, Ələt Beynəlxalq Ticarət Limanı, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu, 9 beynəlxalq hava limanı, regionun ən böyük yükdaşıma aviaşirkəti və sair amillərlə ölkəmizin prosesə verdiyi töhfə türk dünyası üçün də yeni imkanlar açıb: "Qəbələ Zirvəsi həm də məhz bu imkanların daha effektiv və çevik formada realizəsi baxımından mühüm müzakirə müstəvisi kimi çıxış etdi. Əlbəttə, beynəlxalq hüququn ümumtənnimş normalarında əksini tapan prinsiplər, o cümlədən dövlətlərin daxili işlərinə qarışılmasının yolverilməzliyi, dövlətlərin sərhəd toxunulmazlığı və ərazi bütövlüyü məsələləri rəhbər tutulmaqla böyük türk birliyinə gedən yolda ortaq tarix və etnik köklərimiz, dillərimiz ən vacib birləşdirici amillər kimi çıxış etməkdədir. Bu situasiyanın istismar olunduğu dövrlərdən fərqli olaraq, bu gün artıq həmin amillərin qətiyyətli gedişlərin təməlinə çevrilməsi prosesinə şahidlik edirik və heç şübhəsiz ki, türk dünyası tarixinin heç bir dövründə bu qədər arzuolunan münasibətlər müstəvisinə nail ola bilməyib. Ölkəmizin rəhbəri çıxışında bir daha nümayiş etdirdi ki, Azərbaycan bütün amillərə, ələlxüsus da bizi birləşdirən vahid dəyərlərə buraxılmamalı olan fürsət kimi yanaşır və təsədüfi deyil ki, dövlət başçımız 1926-cı ildə Bakıda təşkil edilmiş Birinci Türköloji Qurultayın gələn il 100 illik yubileyinin Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində təntənəli şəkildə təşkil olunmasını təklif etdi. Görünən odur ki, türk dünyasının qlobal miqyasda söz sahibinə çevrilməsi istiqamətində niyyətlər aydın, addımlar isə qətiyyətlidir. Bu, eyni zamanda ifadə olunan iradə Türk Dövlətləri Təşkilatının mövqeyini daha da möhkəmləndirəcək, dövlət başçımızın da dediyi kimi, xalqlarımızın rifahına və təhlükəsizliyinə əlavə töhfələr verəcək".

**Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"**